

Narodna Hrana:
 Celo leto . . . 40 —
 Pol leta . . . 5 —
 Četrť leta . . . 250 —
 Mesečno . . . 1 —
Zunanji Avstrije:
 Celo leto . . . K 15 —
Posamezne številke
 » 10 vinarjev. »

STRAŽA

Inserati ali oznake
 se računajo po 12 vinarjev
 od 6redne petivrtne: pri
 večkratnih oznakih velik
 ... popust. ...
 „Straža“ izhaja v pon-
 deljek in petek popoldne.
 Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo: Maribor
Narodna ulica 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
vsak dan od 11.—12. ure popold.

Papež Pij X. umrl.

V četrtek dne 20. avgusta, ob 11. uri 20. minuti zjutraj, je papež Pij X. izdihnil svojo plemenito dušo. Še nekoliko prej je rekel prelatom, ki so stali okoli njegove postelje: „Volja božja se naj zgodi, mislim, da je sedaj konec!“ Potem je zaprl oči — za večno.

Velika nesreča je zadela katoliško cerkev in neizmerna žalost se nam vsiljuje v naša srca. Na vseh straneh bojni grom. Bajoneti in kroglice govori jo. Bojno vrvenje postaja vedno večje in širnejše. In tudi daljni Vzhod si hoče ob tej priliki utesiti svoje požirljive želje. Vse je v orožju in z orožjem, raz katero teča obilna človeška kri, se sekajo pota za bodoče čase. In ko vse misli in govori in dela za vojsko, je tam daleč proč od bojnega hrusča in trušča, mogočen in velik mož vzdihoval in molil in delal — za mir. Bil je sv. Oče Pij X. A ni ga več med živimi . . .

Truden si je vlegel k večnemu delu, nuphan po velikih skrbih, neumornem delu in srčnih molitvah. Doživel je v svojem 11letnem vladanju mnogo žalosti in bridkosti, sovražniki katoliške cerkve za njegovega papeževanja niso postali ne milejši in ne manj številnejši, njih intrige ne manj zviše, in le eno veselje ter zadovoljenje je imel sv. Oče za vse to: vedno večjo ljubezen in zaupanje vernega katoliškega sveta.

Ko je živel in vladal Leo XIII., je šel po katoliškem svetu dih veličastva in sijaja. In vsakemu katoličanu je bilo, kakor da biva atom velikega duha Leonovega tudi v njem. A prišel je Pij X. in dal je katoliškemu življenju in mišljenju drug značaj, — objemati nas je začel dih globoke pobožnosti in svetle ljubezni. Vsakdo je čutil, da vlada našo cerkev svet mož, katerega vodi pri vsem njegovem dejanju in nehanju le goreča ljubezen do Boga in do trpečega človeštva.

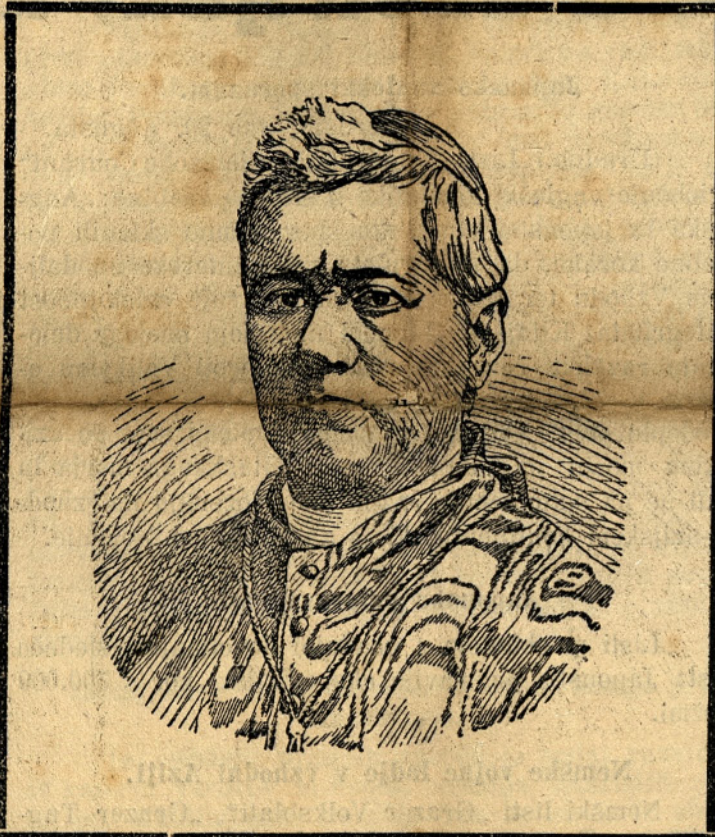
Omnia restaurare in Christo! Vse prenoviti v Kristusu, bil je radi tega njegov življenjski motiv. In pri tem prenavljanju katoliške cerkve v Kristusovem duhu je bilo gotovo njegovo največje delo, ko je položil nož na boleno mesto v katoliškem svetu in ta nevarni in gnojni tvor, imenovan modernizem, odrezal od katoliškega telesa in ga vrget na smetišče svetovnih zmot in prevar. Mi sodobniki velikosti in dalekosežnosti tega orjaškega dejanja niti ne razumemo, mi ga le slutimo. A znanerci si bodo z občudovanjem in spoštovanjem pripovedovali, kako je ta tihi, pobožni, dobrodušni papež, Pij X., v katerem ni bilo sicer nič bojevitega, izvršil z največjo preciznostjo in naglostjo to velikansko operacijo. V njem je bila prava ljubezen do Boga, ki vse premore! In ko je kakor skrben sejavač njivo razoral in povsod položil semena za prenovljeno življenje v Kristusu, šel je in umrl, da dobi pri večnem Sočniku pravično plačilo za svoja dobra dela. Mi pa žalujemo za dobrim očetom in se hvaležno sponinjamo njegove skrbi in ljubezni do nas.

Zadnji dnevi in ure.

Rim, 19. avgusta. Papežovo zdravstveno stanje, katero zadnji čas sploh ni bilo dobro, se je v pretekli noči poslabšalo. Sv. Oče je imel nemirno noč. Ko so ga danes predpoldan obiskali njegovi zdravniki, so sklenili v sporazumu z njegovim državnim tajnikom Merry del Valom, da bodo izdajali dvakrat na dan poročila o zdravstvenem stanju papeževem. V Vatikanu je povzročila bolezen veliko vznemirjenje in petrost.

Rim, 19. avgusta. Proti 11. uri predpoldan se je bolezen še poslabšala. Na to so mu zdravniki dali injekcije in proti 12. uri popoldne je sv. Očetu zopet odleglo. Kardinali, ki so bili pozvani v Vatikan, so zopet odšli.

Rim, 19. avgusta. Zakristan vatikanske palače je šel k papežu, da mu podeli sv. popotnico. Osebni papežev tajnik Bressan moli v sosedni sobi z menihi avguštinci. Razven kardinalov so prihiteli v palačo tudi avstro-ogrski poslanik, bavarski in drugi pri papežu nastavljeni zastopniki tujih držav.

Rim, 19. avgusta. Ob 3. uri popoldne se je izdalo zdravstveno poročilo: Vслед bronchitis se je stanje spodnjega levega krila pluć naglo poslabšalo. Ob 11. uri so se prikazali nevarni znaki srčne slabosti, tako da je bilo življenje sv. Očeta v nevarnosti. Ob 12. uri je papežu odleglo, čeprav še splošno stanje ni boljše. Ob 3. uri je temperatura znašala 39,5, srčni udar neenakomeren 130, dihanje 50.

Rim, 19. avgusta. Ob 5. uri popoldne: Ljudstva na Petrovem trgu je vedno več. Vse gleda na okna papeževe bolniške sobe v drugem nadstropju. Okna zakrivajo zastori. Protokolni notar papeževe palače je poklican v Vatikan.

Rim, 19. avgusta. Zvečer se je brzojavilo tujim vladam: Sv. Oče je zelo nevarno zbolel. Njegovo stanje je žal brezupno.

Rim, 19. avgusta. Ob 8. uri zvečer: Stanje papežovo nespremenjeno resno. Nastala je tudi še komplikacija z ledvicami. Sv. Oče je vedno dobro razpoložen.

Rim, 19. avgusta. Ko mu je msgr. Zampini podelil poslednje sv. olje, si je bil sv. Oče o svojem položaju na jasnem in je hotel spregovoriti. Njegov obraz je odseval svete askeze. Zaprl je oči in z umirajočim, poječajočim glasom je izpregovoril: „Božja volja se naj zgodi, mislim, da je konec tukaj!“

Rim, 20. avgusta. Proti 1 uri 10 minut sta papeževa zdravnika, dr. Marchiafava in dr. Amici ugotovila, da je sv. Oče v zadnjih zdihljajih. Poslali so po kardinala državnega tajnika Me-

rry del Vala, Misciatelli in Bisleti. Merry del Val in Bisleti sta ga našla že mrtvega. Pri papežu so bili: oba zdravnika ter sestra in nečakinja papeževa. Brat papežev in nečak prideta komaj danes. Komornik katoliške cerkve kardinal Della Volpe pride danes iz Emole v Rim.

Otroška doba.

Zibelka je Piju X. tekla na Beneškem, tej lepi severno-italijanski pokrajini, ki pa jo je Avstrija v kljub svoji slavni zmagi pri Kustoci po nesrečni vojski s Prusi leta 1866 morala Italijanom odstopiti.

Severozapadno od slavnega, sredi v morju na otokih zidanega mesta Benetke, ležita v notranjščini benečanski večji mesti Trevizo in Vičenca, skoraj sredi med obema pa vas Rijeze, rojstna vas našega sv. očeta. Prebivalci cele pokrajine, ki je skoraj sama ravan, so bolj revno ljudstvo. Hišica z nekaj njivami in vrtom je premoženje večine družin. Vendar je pa ravno v Rijeze lepa snaga v vsem, tudi v obleki pri moških in pri ženskah; poslednje so navadno bolj temno oblečene, s priprostim ovratnim robcem, in kadar so praznično opravljene, jim pokriva glavo črn pajčolan.

Hišico z malim poljem sta imela tudi zakonita Janez in Marjeta Sarto, roditelja Pija X.

Ime Sarto pomeni sicer krojača, a naj bi se prostih urah skušal s čevljarstvom še kaj prideti. Poleg tega pa je kot občinski sluga služil na dan po eno avstrijsko „evanegaro.“ Izobilja torej nista poznala, pač pa je pozneje, ko je prišlo več otrok, pogledala dokajkrat skrb resno skozi okno.

V tej hiši je bil dne 2. junija 1835, ob 11. uri popoldne, rojen deček, ki je drugi dan pri sv. krstu dobil ime Giuseppe Melchior — Jožef Melchior; vladala je pač radost v priprostem domu, a komu bi se bilo takrat sanjalo, da iz tega otroka postane kedaj škof, kardinal, patrijarh in eden največjih papežev, ki bo nastopil vladno z velikim geslom: „Vse prenoviti v Kristusu!“

Mali Pepo, tako so ga doma nazivali, pa ni bil dolgo brez tovaršije: čez manj kot dve leti je dobil bratca Angelo (izgovori Anđelo), potem pa po vrsti šest sestic, kojih najstarejši je bilo ime Roza, najmlajši pa Ana. Krepko se je razvijal Pepo in bistri oči, ki sta zrli iz rudečeličnega obraza, sta pričali o bistrem umu dečka. Ko je obiskoval domačo šolo, je njegov učitelj Gecherle, rojen Nemec, hitro spoznal dečkovo nadarjenost; zato je začel skupno z domačim župnikom Don Fusarini stariše nagovarjati, naj pošljejo sinka v šole. Dobri župnik sam je fantka pripravljaval, da je mogel prestati sprejemni izpit, in tako je Pepo Sarto leta 1846 postal študent.

V duhovniškem stanu.

Leta 1858 je študent Sarto končal vse svoje srednješolske in bogoslovne študije ter dne 18. septembra sprejel sv. mašniško posvečenje. Meseca novembra pa je že nastopil mladi don Giuseppe svojo prvo službo. Leta 1867 je bil Jožef Sarto imenovan za župnika v Salsanu, leta 1875 za kanonika v Trevizu, leta 1884 za škofa v Mantovi, leta 1893 kardinalom in kanonikom v Benetkah. In od tu ga je odvedla Previdnost božja v Rim, na prestol sv. Petra.

Na prestolu sv. Petra.

Celi svet se je zganil, ko se je raznesla vest, da umira veliki papež Leon XIII. Zvečer dne 20. julija 1903 se je zgodilo, kar je bil ta duševni velikan par dni poprej napovedal: „Odpušujemo v večnost.“

K izvolitvi vrednega mu naslednika se je, kakor drugi kardinali, podal tudi patrijarh Sarto v večni Rim. Benečani so se bili v velikanski množici zbrali, da se od priljubljenega nadpastirja poslove, ko je odhajal k tako važnemu delu. Pač mnogim se je vsiljevala že misel, da ga ne bodo več videli v svoji sredi. Da bi utegnili biti izvoljeni za papeža, na to je sam gotovo najmanj mislil. Pač je v svoji veseli naravi večkrat v ljubeznjivi šali o tem govoril. Tako

je nekoč opazil, da mu je rudeči pas že čisto obledel in je pripomnil: „Že vidim, da se zmirom bolje bližam papeštvu“ (papeška oprava je namreč čisto bela). In ko je postal patrijarh, se je pošalil, rekoč: „Doslje sem bil 9 let kaplan, 9 let župnik, 9 let kanonik, 9 let škof; zdaj ostanem 9 let patrijarh in potem menda 9 let papež.“

Da pa resno na to ni mislil, se vidi iz tega, da si je vzel vozni listek v Rim za tje in za nazaj. In množicam, ki so se ob odhodu zgrinjale krog njega, je dejal: „Hitro bomo opravili ter bomo kmalu zopet imeli novega: „Petra v ječi.“ Slednjič pa je ginjen jim zaklical: „Živ ali mrtev pridem — upam! — kmalu zopet med vas.“

Volitev papeža se vrši s posebnimi slovesnostmi in z veliko resnobo. Vsi volilci-kardinali se podajo v Vatikan — tokrat jih je bilo došlo 62 — kjer ostanejo popolnoma ločeni od zunanjega sveta, da se tem bolj vestno z molitvijo pripravijo. Vsaki dobi svojo sobo s priprosto opravo. Voli se pismeno z listi tako dolgo, da se združi dv tretjinska večina glasov

na eno ime. S strahom je opazoval kardinal Sarto, da je število glasov zanj proti zadnjemu vedno bolj naraščalo ter je s solzami v očeh zatrdil, da ne more sprejeti takšnega bremena, češ, da ni vreden, da nima duševnih in telesnih zmožnosti za to; odgovorili so mu, da mora biti pripravljen, tudi umreti za blagor cerkve, če ona od njega to žrtve tirja. Pri zadnjem glasovanju dne 4. avgusta 1903 je dobil že 50 glasov. Ko ga torej kardinal-lekan Oreglia vpraša, ali sprejme izvolitev, odgovori: „Če ni mogoče, da bi šel ta kelih mimo mene, ne da bi ga izpil, — naj se zgodi volja Gospodova.“

Kakor blisk se je raznesla radostna vest o izvolitvi novega namestnika Kristusovega po Rimu in na trgu pred cerkvijo sv. Petra je bilo zbrano nad 25.000 čakajočega ljudstva. Ko je ob 12. uri kardinal Macchi iz balkona sv. Petra slovesno oznanil: „Naznanjam vam veliko veselje, imamo papeža: prečastitega in presvetlega kardinala Jožefa Sarto, ki si je pridal ime Pij X.“

Komaj so v sveti tišini izzvenele te besede, so bila vsa srca polna navdušenja; množica je z brez-

končnimi ovacijami sprejela to vest in navdušena radost se je polastila takoj celega Rima.

Apostolsko delovanje.

„Vse prenoviti v Kristusu“, to je smatral novoizvoljeni sv. Oče za svojo življenjsko nalogo. Za to se je njegovo delovanje gibal v tej smeri: z apostolskimi pismi je uredil cerkveno petje, se trudil za ustaljenje cerkvenih razmer na Francoskem, obsodil proćodrimsko gibanje, ustanovil posebno komisijo za proučevanje sv. pisma in preosnovno cerkvenega prava, in leta 1907 je izdal — gotovo njegovo največje delo — slovito okrožnico „Pascendi Dominici Gregis“, namenjena za uničujoč blisk in tresk za modernizem.

Kaj sedaj?

Sedaj se takoj začnejo priprave za konklave, v katerem se izvrši izvolitev novega papeža. Skrb za to ima sedanji kamerlengo, kardinal della Volpe, rojen leta 1844 v Raveni na Italijanskem. Velika težava, priti pravočasno h konklavom, bo posebno za izvenitalijanske kardinale radi vojske.

Japonska napoveduje vojsko.

Nemci zmagujejo proti Francozom in Belgijcem.

— Avstrijci zavzamejo srbsko mesto Obrenovac.

— Različne novice o avstrijski križarki „Zenta“.

Tudi Japonci hočejo vojsko.

Listi so ob izbruhu vojske razširili vest, da Japonska grozi Rusiji za hrbtom in da mobilizira proti njej svojo armado. To domnevanje pa se je sedaj pokazalo kot krivo. Mi smo že v „Straži“ dne 14. avgusta pisali, da je Japonska zaveznica Anglije in da sta obe državi v slučaju vojske vezani po posebni pogodbi, veljavni do l. 1921, druga drugo podpirati. Nekaj časa se je Japonska delala, kot bi hotela biti v sedanji vojski nepristranska, a sedaj je pokazala svoje karte. Angleška je naznanila, da je prišel sedaj ugoden čas, da se lahko polasti Japonska lepe in dobičkanosne nemške pokrajine na Vzhodnem Kitajskem, Kiau-Čou. Japonska je ubogala Anglijo in je res te dni padla Nemčiji — ne Rusiji — za hrbet in ji je stavila nesprejemljive zahteve.

Japonska stavi Nemčiji ultimatum.

Berolin, dne 19. avgusta.

(Uradno.) Wolffov časnikarski urad poroča: Japonski poslanik v Berlinu je po naročilu svoje vlade izročil nemškemu zunanjemu ministru noto, v kateri zahteva japonska vlada od Nemčije, z ozirom na svojo zvezo z Anglijo, da Nemčija takoj odpokliče svoje vojne ladje iz Japonskega in Kitajskega morja. Ako tega Nemčija ne stori, zahteva Japonska do 15. septembra razorožitev teh ladij. Nadalje zahteva japonska vlada, da Nemčija brezpogojno izroči japonskim oblastim celotno ozemlje (naselbino) Kiau-Čou v Vzhodni Aziji, ki jo ima Nemčija od Kitajske v najemu. Nemčija mora do nedelje, dne 23. avgusta, te japonske pogoje sprejeti brezpogojno.

Iz Berlina se poroča, da so v tamkajšnjem japonskem poslanstvu po noči dne 19. t. m. delali celo noč v vseh pisarnah. Vidi se, kot bi se poslanstvo pripravljalo na odhod iz Berlina. Poslopje poslanstva je vse zastraženo po močnem policijskem oddelku. Japonski vseučiliščniki so že zapustili Berlin.

Kiau-Čou je nemška naselbina v pokrajini Šantung na Kitajskem. Ta pokrajina meri 552 kvadratnih kilometrov ter leži na kitajskem polotoku. K nemški naselbini, katero je vzela Nemčija s pogodbo z dne 6. marca 1898 v najem na 99 let, spadajo tudi otoki, ki ležijo v bližini morske ožine Kiau-Čou. Naselbina ali ozemlje, ki je ima Nemčija v najemu, ima 200.000 prebivalcev, med temi je samo kakih 5000 Evropejcev. Varstvo nad temi naselbinami ima nemška mornarica, ki ima stalno več ladij v Kitajskem morju. Kot guverner je navadno nastavljen kak pomorski častnik nemške mornarice.

Ko so Kitajci dne 7. novembra 1897 umorili v bližini Šantunga več katoliških misijonarjev, je vzela Nemčija kristjane v pokrajini Kiau-Čou v svoje varstvo in je sklenila s Kitajsko najemninsko pogodbo. Skoro gotovo pa Nemčija ni bila namenjena, svojo naselbino kedaj zopet vrniti Kitajci, ker je Kiau-Čou ena najlepših in najbolj cvetočih nemških naselbin. Kiau-Čou je zelo rodovitna pokrajina ter ima že evropejsko industrijo in velike, bogate rudnike.

Japonsko-angleški sporazum.

Rotterdam, dne 20. avgusta.

(Uradno.) List „Nieuwe Rotterdamsche Courant“ priobčuje angleški komunikat s sledečo vsebino: Angleška in japonska vlada sta sporazumno sklenili potrebne korake, da si varujeta svoje interese na daljnem Vzhodu ter da se obenem zavaruje celokupnost (integriteta) Kitajske. Japonci ne smejo svojega delovanja razširiti čez Kitajsko morje proti Velikemu oceanu v večji meri, kot zahteva varstvo japonskega brodplovstva. Nadalje ne smejo Japonci seči po azijskem morju na zahodni strani Kitajskega morja in tudi ne na suho zemljo razun onega ozemlja na vzhodno-azijskem kontinentu, ki je zasedeno od Nemčije.

Japonska pripravljena.

Listi priobčujejo z uradnim dovoljenjem sledečo vest: Japonska pripravlja ekspedicijski kor s 500.000 možmi.

Nemške vojne ladje v vzhodni Aziji.

Nemški listi „Grazer Volksblatt“, „Grazer Tagblatt“ in „Tagespost“ poročajo dne 29. t. m. z uradnim dovoljenjem:

Nemčija ima v vzhodni Aziji veliko majhnih in tudi obsežnih naselbin. Ena najvažnejših je Kiau-Čou ob južni obali Kitajske. Davaruje to posest, ima Nemčija tamkaj močne vojaške garnizije, vrhu tega ima tam močan oddelek nemškega vojnega brodogradništva, kateremu poveljuje nemški podadmiral grof Spee. Vzhodno-azijsko nemško vojno brodogradništvo šteje trenutno te-le vojne ladje: Križarke „Scharmhorst“, „Greisenau“, „Emden“, „Nürnberg“, „Leipzig“ ter spremljevalni parnik „Titania“. Nadalje topničarke „Iltis“, „Jaguar“, „Tiger“ in „Luchs“, rečne topničarke „Tsingtau“, „Vaterland“ in „Otter“ ter torpedni čoln „S 90“, skupaj 14 vojnih ladij.

Amerika hoče, da ostane Kitajska nevtralna.

List „New-York Herald“ poroča iz Vašingtona: Akoravno še med Japonsko in Nemčijo vojska ni uradno proglašena, hoče ameriška vlada podvzeti korake, da se varuje nevtraliteta Kitajske.

Sev. Amerika med dvema ognjema?

Združene države Severne Amerike so hotele v sedanji svetovni vojski ostati nepristranske. Sprejele so pod svoje varstvo tudi Avstrijce in Nemce v Rusiji, Franciji in Angliji. Severna Amerika je želela, da bi se svetovna trgovina med Ameriko in Evropo vzdržala s tem, da bi trgovske ladje plule pod nevtralno ameriško zastavo. Sedanje vmešavanje Japonske v svetovno vojsko je pravzaprav le šahova poteza zoper Severno Ameriko. Zaveznica Japonske, Anglija, kateri je znano, da stremijo Združene države po angleški Kanadi v Severni Ameriki, je z vmešavanjem Japonske spravila Severno Ameriko med dva ognja. Kajti če se sedaj postavi Severna Amerika na stran trozveze zoper tripelentento, jo primeta Anglija in Ja-

ponska. Skoro gotovo bo pa ohranila Severna Amerika kljub izzivanju Anglije in Japonske mirno kri in se v sedanjo vojsko ne bo vmešavala.

Japonci hočejo na Kitajsko.

Tri japoske križarke so se prikazale pri Lajču-fu. Iz priprav, ki so jih delale, se da sklepati, da hočejo izkreati vojaške čete.

Guverner v Kiau-čou.

Upravitelj nemške naselbine Kiau-čou je brzojavil berlinski vlad: Potrjujem, da sem obvestilo o japonskem ultimatu sprejel. Mi bodemo izvrševali svojo dolžnost do najskrajnejših mej!

Sijajna avstrijska zmaga pri Valjevu.

Ko smo napovedali Srbiji vojsko, so se začele avstrijske čete po načrtu vrhovnega vojnega poveljništva zbirati ob srbski meji. Toda niso naenkrat nepremišljeno in hlastno vpadle v sovražno ozemlje, ampak previdno so preiskovale, kako je z najmanjšimi žrtvami mogoče prehod na srbska tla. In za to smo čitali najprej o junaških pohodih mejnih straž ob Donavi in Drini, kako so hodile motit in rekonosirati sovražnikovih postojank. Ob enem so naši napadi na Belgrad hoteli ugotoviti, kako močna je posadka v tem mestu in ali je dovolj varno, pustiti Belgrad nezavzet za hrbtom. Vspeh je bil, da so močnejše naše čete pustile Belgrad ob strani, belgrajske posadke se torej ni treba bati. Potem so naše čete začele prestopati mejo. Zaporedoma smo dobivali poročila, da smo dobili v roke srbska obmejna mesta Šabac, Ložnica, Obrenovac in Požarevac. Potem se je začelo prodiranje v kotu med Šabacem in Ložnico v notranjost srbske kraljevine. Pred Valjevom so se nam postavile v bran srbske čete, da nam zabranijo prodiranje. Naši in Srbi so se poprijeli Bitka se je nehala s sijajno zmago Avstrijcev ter s popolnim porazom Srbov. Vspeh vsake bitke je tem sijajnejši, ako so zmagovalne čete še dovolj podjetne in neutrujene, da lahko takoj izrabijo bitko ter preganjajo sovražnika. Tudi to vrlino so pokazale avstrijske čete, kajti poročilo pravi, da so naši vjeleli mnogo Srbov ter veliko vojnega plena in da so — bežečim Srbov z a petami. Nekateri sklepajo iz najnovejših brzojavk, da je brzokone že tudi Valjevo naše in da nam je pot v Kragujevac — odprta!

Kako daleč so prodrle že čete, ki so zavzele Obrenovac, koje mesto je z železnico zvezano z Valjevom, in čete, ki so zavzele Požarevac, od koder drži pot v dolino Morave, o tem še ni poročil.

Iz vsega tega pa je razvideti, kako previdno, premišljeno in načrtoma nastopa naše vrhovno vojno poveljstvo. Niti ene kaplje avstrijske krvi noče brez potrebe žrtvovati za zemljo, na kateri so se vzgajali sarajevski morilci. Sedaj bodo tudi oni zadovoljni, ki skraja niso mogli dobiti dovolj hitro kakih novic z bojišča. Sedaj se pač ne gre za novice, ampak za vspehe. In te nam pridobiva naše poveljstvo dan za dnevom s svojim modrim vodstvom.

Valjevo leži kakih 35 kilometrov od bosanske meje. Mesto so Srbi zadnja leta dobro utrjili. Uradno poročilo o bitki pri Valjevu se glasi:

Dunaj, dne 16. avgusta

(Uradno.) Boji ob Drini, o katerih smo že poročali, so se včeraj, v soboto, dne 15. avgusta, končali z odločilno zmago naših čet, katere so vrgle sovražnika, ki je razpolagal z veliko vojno silo, v smeri proti mestu Valjevo. Naši so vjeli mnogo Srbov ter so dobili veliko vojnega plena. Avstrijska armada je bežečemu sovražniku za petami. Naše čete so proti enako močnemu sovražniku, ki se je nahajal v močnih postojankah, se bojevale z občudovanja vrednim junaštvom. Posebno pa zasluži varazdinski pešpolk št. 16, da se ga pohvalno omeni. Častniki in moštvo, dasiravno v težavnem položaju, je šlo s staroznanim, neprimernim junaštvom, ki je lastno cesarju vedno zvestim Hrvatom, v boj po zmago. Podrobna poročila o poteku teh bojov in o zaplenjenih zmagovalnih znamenjih, še sledijo.

Junaštvo hrvaškega pešpolka št. 53.

Budimpešta, dne 18. avgusta.

(Uradno.) Iz Zagreba se poroča: Baron Škrlec in zagrebški župan sta dobila včeraj od poveljnika c. in kr. pešpolka št. 53, polkovnika Širmerja, z bojišča brzojavke, v katerih naznanja polkovnik, da se je tudi zagrebški polk boril z občudovanja vrednim junaštvom ter dosegel velike uspehe. Radostno poročilo o junaštvu domačih hrvaških vojakov se je takoj razglasilo po celém mestu s posebnimi lepaki. Baron Škrlec je nato obiskal soprogo polkovnika Širmerja. Obvestil jo je o veselem poročilu ter ji je izročil 1000 K za podpore družinam vpoklicanih rezervistov.

Bolgarska pred vojsko s Srbijo?

Neka polslužbena vest trdi, da je Bolgarija objavila po svojem poslaniku na srbskem dvoru, da se Bolgarija nahaja v vojnem stanju s Srbijo. — Ne ve se še, če so se na meji, ob kateri je zbrana bolgarska popolna vojska, že pričele sovražnosti.

Kralj Peter beži iz Niša.

Princ Jurij ranjen.

Vedno dobro poučena „Südslawische Korrespondenz“ poroča iz Niša:

Kralj Peter je prispel s svojim spremstvom v Vranjo in se tamkaj nastanil.

Kraljevič Aleksander je prispel z vojaškim spremstvom v Kragujevac.

Princ Jurij, ki vsak dan inspicira belgrajske trdnjave, je bil pri eni teh inspekcij, pri katerih ga je spremljal njegov adjutant, lahko na glavi ranjen.

Nemci začeli korakati.

Do sedaj so se Nemci držali defenzivno, izvzemši zavzetja Lütticha, koje mesto so potrebovali, da jim je prehod skozi Belgijo omogočen. Toda mobilizacija je gotova, čete so razpostavljene in sedaj slišimo, da so Nemci začeli korakati, da so v ofenzivi. Najprej seveda proti sovražnikom v Belgiji, kajti tam je za sedaj glavna vojna zadača Nemcev.

V Alzaciji je še nemška armada v defenzivi — kakor kaže bitka pri Weileru.

Berolin, 19. avgusta.

(Uradno.) Peta francoska kavalerijska divizija je bila danes pri Pervezu, severno od Namura, od nemške kavalerije popolnoma poražena. Njene izgube so velike.

Bavarske in badenske čete so pri Weileru (v Spodnji Alzaciji v Vogezah) premagale 55. francosko infanterijsko brigado, ji prizadale velike izgube, in jih pognale čez Vogeze nazaj.

Berolin, 20. avgusta.

(Uradno.) Nemške čete so porazile Belgijce pri Tirlemontu. Zaplenili smo eno poljsko baterijo, eno težko baterijo, eno zastavo in vjeli 500 belgijskih vojakov.

V bitki pri Pervezu je pa zaplenila naša konjenica 2 topova in 2 strojni puški.

Zopetni zmagi Nemcev pri Tirlemontu in Pervezu, torej v okolici druge velike belgijske trdnjave Namur, označujeta, da proti poslednji isti usoda, katere je zadela belgijsko trdnjavo Lüttich. Ko pače

močna trdnjava Namur, bo nemškim četam odprta pot na dve strani: proti Parizu in pa proti Bruselju. Ker pa Bruselj ni utrjeno mesto, se bo moralo brez odpora udati in zmagonosne nemške čete bodo stale pred zadnjo in največjo belgijsko trdnjavo Antwerpen, ki je sedaj glavno oporišče belgijske armade in kamor se je preselil belgijski dvor in vlada.

Tirlemont, v flamskem narečju Thiemen, leži v belgijski provinci Brabant in je važno železniško križišče prog Bruselj—Lüttich in Ramišiers—Moll. Mesto je oddaljeno komaj kakih 40 km vzhodno od Bruselja in šteje okrog 20.000 prebivalcev.

Mesto Pervez leži med trdnjavo Namur in mestom Bruselj, je od poslednjega oddaljeno kakih 40 km in je važna železniška postaja proge Namur—Bruselj. Mesto šteje 6000 prebivalcev.

Resnica o Lüttichu.

Berolin, 17. avgusta.

Preskrbovalni mojster nemške armade pred Lüttichom pl. Stein je izdal sledeče uradno poročilo: Skrivnost bojev pri Lüttichu se je odkrila. — Došla so poročila, katera pravijo, da so francoski oficirji in menda tudi moštvo bili poslani v Lüttich, da izurijo belgijske čete, kako je treba braniti trdnjave. Pred izbruhom sovražnosti ni bilo proti temu nobenega ugovora. A takoj, ko se je začela vojska, je vmešavanje francoskih oficirjev v Lüttichu smatrati kot kršenje nevtralitete. Nemška armada je morala hitro nastopiti. Takoj so vrgli Nemci nemobilizirane polke na mejo in so od tam odkorakali proti Lüttichu. Šest slabih brigad (ki so štele okroglo 50 do 60.000 mož) mirovnega stanja, nekaj kavalerije in artilerije je zavzelo trdnjavo Lüttich. Še le tam so te brigade ojačali z mobiliziranim moštvom. Pritegnili so v Lüttich še dva druga polka in mobilizacija je bila izvršena.

Francozi in Belgijci so bili prepričani, da je pred Lüttichom 120.000 Nemcev, kateri pa radi težav glede dovažanja živeža ne morejo naprej. Kako so se motili! Presledek, katerega so napravile nemške čete pri svojem napadu na Lüttich, je imel popolnoma — drug vzrok! Sovražnik se še bo prepričal, da je naša nemška armada, dobro preskrbljena z živežem in ob enem tudi dobro pripravljena za bojni pohod. — Francozi niso poznali naših težkih napadalnih sredstev in so se čutili v utrdah Lütticha popolnoma varne. A že potem, ko so nemške čete s svojimi najslabšimi topovi svoje težke artilerije obstreljevale posamezne utrdbе, so se iste takoj udale. Posadke, ki so še preostale v tem ognju, so si s predajo rešile življenje. Utrdbe, katere je nemška težka artilerija obstreljevala, so bile v kratkem času spremenjene v kup razvalin, pod katerimi je ležalo na stotine mrtvih Belgijcev in Francozov. Nemške čete sedaj že uravnjavajo razvaline in jih pripravljajo za zopetno brambo. Trdnjava Lüttich ne bo več služila sovražnim načrtom, ampak bo le oporna točka — nemške armade.

Zakaj Nemčija ni izkoristila svoje zmage pri Mühlhausnu?

Iz nemških uradnih poročil je sedaj razvidno, iz katerih vzrokov ni mogla Nemčija izkoristiti zmage pri Mühlhausnu. Nemške čete so se še le zbirale, to je, mobilizacija še ni bila popolnoma gotova, ko jih je napadel poldrugi francoski armadni zbor. Nemške čete niso bile nič številnejše, kakor v mirnem času, in vkljub temu se jim je sijajno posrečilo, da so odbili napad Francozov. Če bi se pa bila Nemčija spustila v kako dalekosežno podjetje in bi hotela z zasledovanjem sovražnika popolnoma izkoristiti zmago pri Mühlhausnu, bi se utegnile pripetiti, da bi bila s tem spravila svojo mobilizacijo v — nered. Vse drugače je bilo pri Lüttichu. Tukaj je trebalo hitrega dejanja, kajti z razmeroma majhnimi žrtvami se je obetala zmaga in vsled tega pridobitev utrjenega mesta. Z zavzetjem Lütticha si je zagotovila Nemčija oporišče, kjer lahko sedaj nemoteno izpopolni svojo mobilizacijo. Vse drugače so pa bile te razmere po zmagi pri Mühlhausnu. Popolno izkoriščanje te zmage bi bilo zahtevalo dalekosežnih podjetij, za katera pa še Nemčija ni bila popolnoma pripravljena.

Dogodki na morju.

Kaj je s „Zento“.

O majhni križarki „Zenta“ uradno poročilo priznava, da so jo sovražne ladje odrezale od njenih avstrijskih tovarišic in da nadaljnjih poročil o njej ni. Vsakdo seveda ugiba, kaj je z njo.

„Neue Freie Presse“ piše: Da ni nobenih poročil več o „Zenti“, s tem se ni rečeno, da se je potopila. Vedno še nam preostaja upanje, da je utekla v kako nevtralno pristanišče. Iz vojne prakse je že znano, da so jambaori kmalu odstrelili eni in z njimi tudi brzojavni aparati.

„Grazer Volksblatt“ pa ugiba tako-le: Bržkone je bila „Zenta“ pri blokadi črnogorske obali zaposlena in sicer kot zadnja ladija na jugu. Ko je vstajala jutranja zora, zapazile so avstrijske ladje proti zahodu dim, ki je kipel proti nebu iz 16 francoskih oklopnih in križark. Bržkone so po noči ob italijan-

ski obali prišle v Adrijo ter nameravale priti severno od naše blokadne črte. Za to so zjutraj prekrižale morje in hotele našim blokadnim ladijam odrezati pot v dalmatinska pristanišča. Toda avstrijske ladje so pravočasno opazile nevarnost in so brez vsake škode utekle proti severu. Le „Zenta“ kakor najjužnejša ladija je prišla v ogenj, ki so ga bruha-le s polnim parom prihajajoče francoske ladje. Toda križarka „Zenta“ je sicer majhna, a pogumna! Takoj je začela odgovarjati na sovražne strele iz vseh svojih topov. Posrečilo se ji je, kakor sovražna poročila sama priznavajo, da je nekatere nasprotna ladje poškodovale. Toda končni izid med eno našo in 16 nasprotnimi ladjami ne more biti dvomljiv.

Po izvenavstrijskih poročilih je „Zenta“, ko se je četrti ur junaško branila, izgubila v morskih valovih. Na krovu je imela 305 mož.

Jadransko morje zaprto za trgovske ladje.

Pristaniški urad v Reki uradno razglasa, da je do preklica ustavljena plovba avstrijskih trgovskih parnikov, jadrnic, obrežnih trgovskih ladij in bark v Jadranskem morju. Tudi ribiški čolni in ribiške barke ne smejo na odprto morje.

Avstrijski parnik zajet.

Pri Quebecu v Kanadi so zajeli avstrijski trgovski parnik „Ida.“ Kapitan je ugovarjal, ker mu še o izbruhu vojske ni bilo nič znanega.

Anglija začne z Avstrijo vojsko.

Nemški listi poročajo suhoparno iz Londona, z dne 14. avgusta: Angleška admiraliteta je zaukazala, da se naj začnejo sovražnosti z Avstro-Ogrsko.

Angleško brodovje v Adriji.

Ankona, 11. avgusta.

Laški list „Corriere della Sera“ poroča: Kapitan parnika „Brindisi“, ki je priplul v Bari, pripoveduje, da je pri Pescara zagledal oddelek angleškega brodovja. Bilo je 5 oklopnih in 10 torpedovk.

Pescara leži ob vzhodni italijanski obali, vzhodno od Rima, v isti visočini kot Dubrovnik.

Turčija kupila dve nemški bojni ladiji.

Turška vlada razglasa uradno, da je kupila obe nemški bojni ladiji „Goeben“ in „Breslau“ za svoto 80 milijonov. Obe vojni ladiji sta pripluli dne 13. avgusta pred Carigrad.

Križarki „Goeben“ in „Breslau“ sta, kakor že znano, napravili Angležem in Francozom v Sredozemskem morju veliko preglavico. Bombardirali sta francosko obrežje v Algiru, potopili ali vsaj hudo poškodovali francoske ladje za prevoz vojaštva in se končno zatekli v nepristransko italijansko luko Mesino. Odtod se jima je vkljub zasledovanju angleških in francoskih vojnih ladij posrečilo, da sta neopaženo zapustili luko ter pripluli dne 11. avgusta v luko Nogaro, ki leži ob vzhodu v Dardanele. V Nogari sta se križarki preskrbeli s premogom in sta nato odpluli proti Carigradu, kjer so jih Turki kupili. V turških vodah so ju sedaj prekrstili in sicer križarko „Goeben“ na ime „Javouz sultan Selim“, križarko „Breslau“ pa na ime „Midili.“

Nakup obeh nemških križark je povzročil v Carigradu velikansko navdušenje.

„Goeben“ je križarka s 23.000 tonami in vozi z brzino 28 mil v eni uri. Oborožena je z 10 topovi kalibra 28 centimetrov, z 12 topovi kalibra 15 centim. in z 12 manjšimi topovi kalibra 8 centimetrov. — „Breslau“ je križarka s 4550 tonami, vozi z brzino 27 morskih mil v eni uri in je oborožena z 12 topovi kalibra 10 centimetrov. Posadka „Goebena“ znaša 1013 mož, posadka križarke „Breslau“ pa samo 373 mož.

V Črnem morju ima Rusija dve linijski ladiji, in sicer „Ivan Slatoust“ in „Svijatol Jevstafi“, vsaka po 13.000 ton, križarko „Panteleimon“ s 12.800 tonami in oklopno križarko „Rotislav“ z 9000 tonami. Vse te ruske vojne ladje vozijo komaj z brzino 15—17 mil v eni uri. Oborožene so s štirimi velikimi topovi. Nadalje še ima dve brzi križarki, vsaka po 6800 ton, ki vozita z brzino 23 mil v eni uri in sta oboroženi vsaka s 34 topovi. Poslednji dve križarki pristevajo k najboljšim ruskim vojnim ladjam v Črnem morju.

Francosko časopisje protestira zelo odločno proti temu, da je Turčija kupila obe nemški križarki „Goeben“ in „Breslau“ in pričakuje, da se bo angleška, francoska in ruska vlada protivile takemu postopanju Turčije. Francija ne more priznati križarki „Goeben“ in „Breslau“, ki sta bombardirali obe francoski križarki „Bona“ in „Philippeville“, kot last Turčije. Toda to francosko-angleško-rusko vznemirjenje je velika komedija in čudno je, da si upajo resne države sploh z njo pred javnost. Saj ve vendar vsak otrok, kako je postopala angleška vlada z obema dreadnautoma „Reshadie“ in „Sultan Osman“, ki sta se ravnokar dogradila na angleških ladjedelnicah za Turčijo. Anglija jih je kratkoma zaplenila. Turčija pa je nemški križarki poštenim potom kupila in zares smešno je, ako hoče sedaj trojni sporazum Turčiji narekovati, kaj sme in česa ne sme nakupovati.

Dve nemški križarki pripluli v Severno morje.

Berolin, 20. avgusta.

(Uradno.) Majhni nemški križarki „Strasburg“ in „Stralsund“ sta pripluli v južni del Severnega morja. Ob južnem angleškem obrežju se je zapletla križarka „Strassburg“ v boj z dvema angleškima podmorskima čolnoma, katera sta se po kratkem obstreljevanju potopila. Križarka „Stralsund“ je pa bila v boju z več angleškimi torpednimi rušilci. Dva angleška torpedna rušilca je težko poškodovala. Neki nemški zrakoplov je priletel do Skagerraka. Pri tem se je dognilo, da se ob nemški morski obali ne nahaja nobena sovražna vojna ladija ter da je nevarna pomorska trgovina nevarna.

Skagerrak je morska ožina v Severnem morju, ki loči Dansko od Norveške. Ožina je 250 km dolga in 100 km široka. Vožnja skozi Skagerrak je vsled silnih in pogostih viharjev precej nevarna.

Punt na črnomoških ruskih vojnih ladijah.

Pomorski čoln na ruskih vojnih ladijah v Črnem morju so se spuntali. Punt postaja od dne do dne še večji. Pomorski čoln so na več ruskih vojnih ladijah planili po častnikih in jih pomorili. Uporniki so se tudi polastili neke ruske vojne ladije. V velikem pomorskem in trgovinskem mestu v Črnem morju, v Odesi, so izbruhnili velikanski požari.

Vlovljen ruski parnik.

Splitsko „Naše Jedinstvo“ poroča, da je bil v južni Dalmaciji vlovljen in zaplenjen neki ruski parnik, ki je bil nakrcan z žitom. Župan v Blatu, Kunjašič, je izposloval, da je oblast prodala Blačanom za 100.000 K tega žita.

Francoske luke minirane.

Ladije, ki prihajajo iz Algira in Tunisa, poročajo, da je v tamošnjih francoskih kolonijah odredjena mobilizacija in da je že mnogo francoskih vojakov prepeljanih v Francijo. Francoske in angleške vojne ladije neprenehoma križarijo blizu obale in vsi važnejši kraji so zaprti z minami, tako da je potnih ladijam svoboden samo majhen kanal, skozi katerega morejo voziti.

Vojska med iztočnim in zapadnim Slovanstvom.

Prišlo je do svetovne vojske, o kateri se je že tolikokrat poprej govorilo. Neverjetno se je zdelo pa svoj čas, da bode iz besede nastalo dejstvo, pred katerim sedaj stojimo. Zapletene so zares že v prvih treh tednih, odkar je Avstro-Ogrska napovedala Srbiji vojsko, da si pridobi z orožjem zadoščenje za vedno vznemirjanje in izzivanje, skoro vse evropske države med seboj in so potegnile za seboj tudi že mogočne velesile drugih delov sveta, kakor Ameriko in Japonsko.

Sedaj ko se je premaknil kamen od strani Avstro-Ogrske, ko je na to zaročiljal z orožjem ves svet, uvažujemo tem bolj velepomembni stavek: „Če bi v sredini Evrope ne bilo Avstro-Ogrske, ki združuje dele vseh narodov, ki se stikajo v monarhiji, bi jo morale ustvariti evropske velesile.“ Božja previdnost je pred stoletji in stoletji zbrala v sredini Evrope v celoto razne pokrajine, v katerih prebivajo skoro vsi evropski narodi. Navdušenje med temi narodi, ki hitijo vsi ramo ob ramo v vojsko proti sovražnikom, jamči nam veselo bodočnost v skupni državi. Avstro-Ogrska, katero je utrdila naša priljubljena cesarska rodovina slavnih Habsburžanov, stoji mogočno med vsemi velesilami in ima vpliv na vse važnejše svetovne pojave. Za to je le dolžnost vseh narodov, da se medsebojno sprijaznijo, opustijo malenkostne domače prepire in s tem večjo požrtvovalnostjo in edinstvo branijo in krepijo od božje previdnosti postavljeno mogočno stavbo v sredini evropskih držav.

Zares, izbruhnili je svetovna vojska! Združenje raznih si nasprotujočih držav v tej vojski je nekaj samo po sebi umevnega. Vezi, ki so bile pripravljene v mirnem času, so se ohranile tudi v nevarnosti. Trozveža stoji nasproti trojnemu sporazumu (Rusiji, Angleški in Francoski). Vse druge v vojsko zapletene države so le priveski obeh velikih skupin. Če pa uvažuješ začetek vojske, če premišljuješ in prevdajjaš vzroke tega spora, ki je edini v svetovni zgodovini, če premišljuješ predpriprave Srbom, ki so netili že vedno prepričanje čez svoje meje v našo Avstrijo, če nadalje pomisliš, da je Rusija takoj poslegla vmes in nastopila grdo proti Avstriji v trenutku, ko vsak kulturni narod mora obsojati države, ki s svojo pomočjo odobrujejo najostudnejši čin Srbom, strašni umor najpriljubljenejšega prestolonaslednika, se ti morajo odpreti oči, da gledaš dalje v preteklost in v zgodovinski razvoj slovanskih plemen in narodov v Evropi. Jasno je, da bi ne prišlo do svetovne vojske, če bi se Rusija ne bila vmešavala v zadeve, ki tičejo le Avstro-Ogrsko in Srbijo. Mi bi bili sami našeskali Srbe, jih prisilili, da bi delali pokoro, in si zagurali mir na jugu, katerega že država tako dolgo pogrša.

Vmešavanje Rusije v tem trenutku, ko je posegla z orožjem Avstro-Ogrska nad Srbi in z odločnostjo iskala pravice, nadalje pripravljali napadi na monarhijo že leta 1903 in v dobi balkanskih vojsk od strani Srbije in Rusije nam odpirajo liste svetovne zgodovine in odkrivajo vedno bolj rastoči boj med zapadnim in iztočnim slovanstvom, med katoličanstvom in pravoslavljem raznih slovanskih plemen. Pravoslavje je bilo od nekdaj največji, brezobzirni zatiralec katoličanstva. Zgodovina nam kaže žalostne vzglede razširjanja se pravoslavja med balkanskimi Slovani. Rusija kot naslednica Bizanca ter predstaviteljica in zaščitnica pravoslavja, je s kruto roko držala slovanske narode, ki so se ji morali na Balkanu izročiti na milost in nemilost in jih odvrčala od Rima in zapadne kulture.

Slovanska plemena, združena v Avstro-Ogrski, to so Slovenci, Hrvati, Čehi, Slovaki, Poljaki, so tisočletja verni sinovi katoliške cerkve, so tisočletja zajemali zapadno kulturo in so že vsled teh dveh glavnih zgodovinskih dejstev od nekdaj največji nasprotniki slovanskih plemen z iztočno kulturo in pravoslavno vero. Vsled vkoreninjenosti razlike med tema skupinama slovanskih plemen je nastajala vedno večja vrzel med njima in sovraštvo, ki je hujše, nego med drugimi narodi. Dokazov pač ni treba za to dejstvo. Znano je dovolj, s kakim navdušenjem so šli slovanski mladeniči v vojsko, želeli so si le iti v prve vrste nad pravoslavne Srbe. Veliki srd Hrvatov do Srbom ni od danes, temveč je zgodovinski utemeljen. Poljaki so od nekdaj največji nasprotniki Rusov; trdijo celo, da nimajo na svetu nobenega sovražnika, razun Rusov. Vse to izvira, kakor smo že zgoraj omenili, iz dveh glavnih virov.

Avstro-Ogrska je činiteljica zapadne kulture in katoličanstva slovanskih narodov, ki so združeni v njej. Bila je vedno Rusiji najbolj na poti, kot katoliška država, ker je branila pravoslavju, da ni moglo prodirati med katoliške Slovence, Hrvate, Čeha, Slovake in Poljake. Slutilo se je že dolgo, da mora priti prej kot slej do spopada zaradi teh glavnih vprašanj, ki so sedaj dozorela. To vedo dobro vsi slovanski narodi, ki so že od nekdaj po svojih zastopnikih povdarjali, da hočejo biti združeni z drugimi narodi v monarhiji pod habsburškim žezlom. Zato so pa šli vsepovsod z vnumo, navdušenjem v boj proti vsem sovražnikom svoje širne domovine. Borili se bodo kakor levi v dobri zavesti, da so zvesti državljani, da se bije boj katoličanstva proti pravoslavju, kulture proti izbruhom trinoštva in hlapčevstva. Za katoliške avstrijske Slovence je torej ta vojska sveta vojska, ki mora dovesti Avstrijo do popolne zmage in za vselej oprostiti avstrijsko slovanstvo strahu pred žugačim in grabežljivim pravoslavljem Srbije na jugu in Rusije na vshodu.

Proti Rusiji in Angliji.

Rastoča napetost med Turčijo in Rusijo.

Dunajskim diplomatskim krogom so došla poročila, ki pravijo, da se je v zadnjih dneh razmerje med Rusijo in Turčijo zelo poostriilo. Ruska vlada se pritožuje, da je zbrala Turčija ob rusko-turški meji v Aziji veliko vojaštva in da je položila veliko min v Črnem morju.

Vrhu tega je še pa pokupila Turčija nemški križarki „Goeben“ in „Breslau“, kar smatra Rusija kot prelom dardanelške pogodbe, ker sta bili omenjeni vojni ladiji last nemške vojne mornariške uprave. Carigrasko prebivalstvo občuduje obe nemški križarki, ki sta sedaj prekrščeni na ime „Sultan Selim“ in „Midili“. Vse carigrasko prebivalstvo hiti gledat omenjeni dve ladiji in se ne more zadosti načuditi, da se jima je vkljub velikanskim težkočam posrečilo, nepoškodovani uteči zasledovanju angleških in francoskih vojnih ladij v Sredozemskem morju.

Upor Perzije proti Angliji in Rusiji.

Po vsej Perziji je nastalo močno gibanje, ki je naperjeno proti Angliji in Rusiji. Gibanje je tako silno, da utegne priti v najkrajšem času do javnega upora proti zaščitnici Perzije, proti Angliji in Franciji. Po vseh večjih mestih v severnem delu Perzije se zbirajo prostovoljne čete. Govori se, da bode v najkrajšem času po celi Perziji razglašena „sveta vojska“ proti Rusiji. Prebivalstvo Perzije zahteva, da se nemudoma sklene tesna zveza med Perzijo in Turčijo. Če se pomisli, da obstojajo med Perziji in Turki velika, nepremostljiva verska nasprotstva, je nastalo gibanje v Perziji za trenutni položaj Rusije in Anglije značilno.

V angleški Indiji vre.

Med mohamedanskim prebivalstvom v Vzhodni Indiji je silno zavrelo, ko se je zazvedelo, da je Anglija napovedala Avstriji in Nemčiji vojsko, da si je osvojila tri za Turčijo na Angleškem zgrajene vojne ladije in da pritiska na Turčijo, da bi odprla Dardanele za prehod ruskih vojnih ladij iz Črnega morja v Sredozemsko morje. Ponekod je že prišlo do javnih uporov in le z velikim trudom se še posreči angleškim oblastim, da pravočasno udušijo upore domačinov. Turki agitatorji hodijo po deželi in ljudstvo jih sprejema povsod z velikim navdušenjem.

Angleška vlada ni v stanju, da bi odposlala iz Vzhodne Indije v Egipt toliko čet, kolikor jih zahteva angleška vlada v Londonu, ker jih rabi krvavo v domači deželi. Podkralj indijski se je vrnil iz svo-

je poletne rezidence v Kalkuto. Vrše se vsak dan posvetovanja med njim in vojaškimi poveljniki. Angleška oklopna ladija „Swilture“ (12.000 ton) ter tri manjše križarke so odplule iz Bombaja neznano kam.

Nova balkanska zveza.

Turški minister Talaat Bei je oficijelno obiskal Bukarešt in Sofijo. V poučenih krogih se zatrjuje, da je to potovanje veljalo ustanovitvi nove balkanske zveze med Rumunijo, Bolgarijo in Turčijo. — Turčija čuti, da bo prišla z Rusijo v konflikt in zaradi tega si hoče kriti svoj hrbet nasproti Rumuniji in Bolgariji. Ob enem pa je Turčija dala Bolgariji tudi zagotovilo, da je ne bo ovirala v njenem postopanju nasproti Srbiji. Med Sofijo in Carigradom je izginila vsaka napetost. Tudi med Rumunijo in Bolgarijo. Pred kratkim se smo čitali o hudih spopadih na meji, sedaj pa se nam poroča, da se je bolgarsko in rumunsko vojaštvo na meji slovesno pobratilo. — Dandanes živimo pač hitro in razmere se po bliskovito spreminjajo.

Odstop ruskega carja?

Neki nemški list je prinesel senzacionalno kombinacijo, da bi mogel biti ruski car odstavljen, ali pa, da bi se sam zahvalil. Veliki knez Nikolaj Nikolajevič, sedanji generalisimus ruske vojske, je začel vojsko na svojo roko. Ako se vrne vojska zmagonosno v Peterburg, moglo bi se zgoditi, da odstavi sedanjega carja in da velikega kneza Nikolaja Nikolajeviča postavi na njegovo mesto.

Petrogradski mestni načelnik izginil.

Dosedanji mestni načelnik v Petrogradu, general Draczewsky, je brez sledu izginil. Novi načelnik je knez Obolensky. Govorice razlagajo različno, zakaj in kam je izginil prejšnji načelnik. Pravijo, radi nemilosti pri carju, radi špijonaze, radi delavske stavke itd. Nekateri hočejo vedeti, da je ustreljen, drugi da je bolan.

Bolgarski general Dimitriew poveljnik Odese.

Bivši bolgarski poslanik v Petrogradu, general Radko Dimitriew, je s carjevim dekretom imenovan za poveljnika vojnega kora v Odesi.

Rusi zapustili Finsko.

Dnevnik „Dagen“ v Stockholmu poroča, da so Rusi Finsko ravno tako kakor Rusko Poljsko zapustili. Ruske čete so izpraznile celo Finsko in niso niti poizkušale, da uvrste rezerviste in novince v rusko vojsko. Kakor v Ruski Poljski, tako tudi na Finskem ruska mobilizacija ni uspela. Preje nego so pa še ruske vojaške čete odšle, so zažgale in uničile stražnice in skladišča na finski-švedski meji.

Poljaki se organizirajo za boj.

Prostovoljne čete Poljakov.

Krakovo, 16. avgusta.

Po vseh širnih deželah, koder prebiva številni, 21 milijonov duš broječi poljski narod, je zavladalo velikansko veselje, ko se je zazvedelo, da korakajo avstrijske in nemške čete v boj proti krutim zatiralcem poljskega naroda, proti Rusom. Na Ruskem Poljskem živi okrog 11 milijonov Poljakov, katere pa kruto zatira ruska vlada v narodnem in verskem oziru. V narodnem oziru so popolnoma brezpravni in njih jezik je izključen iz vseh šol in iz vseh uradov. Še huje se jim pa godi v verskem oziru. Poljaki so verni katoličani, njih zatiralec Rusi pa pravoslavni. Ruska vlada zapira poljske katoliške šole in katoliško poljsko duhovščino in jih pošilja v pregnanstvo v Sibirijo. Nobeden katoliški škof na Poljskem ne sme brez dovoljenja ruske vlade obćovati z Rimom in nobenemu katoliškemu škofu ne dovoli ruska vlada, obiskati in se pokloniti vrhovnemu poglavarju katoliške cerkve v Rimu. Položaj katoliške cerkve na ruskem Poljskem je tako žalosten, kakor menda v malokateri drugi državi na svetu. Ni torej čudo, da je sedaj završelo po vseh poljskih deželah, naj se dvigne ves poljski narod proti svojemu stoletnemu in krutemu zatiralcu.

Tudi Poljski klub je imel danes pod predsedstvom dr. Leo sejo, ki je bila jako dobro obiskana. Dr. Leo je pozdravil zbrane v daljšem govoru, v katerem je naglašal, da je začela za Poljake nova doba. On da je prepričan, da prinese sedanji moment novo, srečnejše stališče. Med živahnim odobravanjem je razvijal potem dr. Leo v daljšem govoru naloge, ki jih ima v tem težkem položaju spolniti zastopstvo dežele. V imenu parlamentarne komisije je potem dr. Leo stavljal predloge, ki se nanašajo na ustanovitev jednote, javne, narodne organizacije in na ustanovitev poljskih legij v avstro-ogrski armadi. Na predlog poslanca dr. Czaykowskija so bili vsi predlogi sprejeti brez vsake debate med vihnim odobravanjem. Po kratkem predledku je bil sklenjen oklic, podpisan od vseh članov predstojništva in Poljskega kluba, ki se glasi:

„Poljaki! Prišla in odbila je ura, v pričakovanju katere so tri generacije našega naroda v hu-

dem in brezupnem boju z rusko premočjo izkrvavele, ura, katere se je ves narod v vročih molitvah spominjal. Vsa Evropa je v vojni. Po vseh širnih deželah poljskih bo svetila krvava bojna baklja najsilnejšega boja, ki se je kedaj bojeval.

Da brani svoje dežele, pošlje Avstro-Ogrska močno armado na Poljsko proti ruskemu zmiralcu. V tej grozni hudi uri smatra Poljski klub za svojo dolžnost, v svesti si svoje odgovornosti, da pokaže svojemu narodu smer v mišljenju in delovanju, da ga privede do boljše in lažje bodočnosti. Poljski klub, s katerim se v tej zgodovinski uri združujejo vse druge poljske stranke, vam kliče: Poljaki! Na delo v svesti si vaše vzvišene dolžnosti! Napnite vse svoje moči! V tem času, ko se Evropa s krvjo pretvarja, ko se oprošča svojih spon preteče ruske nasilnosti, lahko pridobimo veliko. V takem trenutku mora narod dokazati, da živi in da hoče živeti, da se trudi in hrepeni po tem, da si ohrani prostor, ki mu je ga davno odkazal Bog in da istega tudi pred sovražnikom obrani.

Poljaki! Klonite se z zaupanjem in samozvestjo vodstvu Poljskega kluba in stopite v narodne organizacije, ki jih je ustanovil Poljski klub. Poljaki! Bojujte se za boljšo bodočnost in v neomajni veri vanjo. V boj za obrambo svobode in vere očetov! In proč z vsakim dvomom! Proč z vsako jezo in stopite v vrste, da žrtvujete kri za domovino! Amen! —

Nato je podal dr. Leo natančno poročilo o svojih konferencah z merodajnimi osebami na Dunaju. Poročilo in debata ste strogo tajni. Na predlog dr. Germana je vzel Poljski klub poročilo predsednika na znanje in mu izrekel zahvalo in priznanje. Nato se je razpravljalo o celi vrsti odredb z ozirom na vojni položaj in glede olajšav gospodarske bede. Nato je imel Poljski klub novo sejo, ki ji je prisostvovalo tudi več članov razpuščenega gališkega deželnega zbora. Sklenjena je bila združitev vseh obstoječih poljskih organizacij v narodni komite pod vodstvom dr. Lea.

Narodna vlada Poljakov na Ruskem Poljskem.

Na Ruskem Poljskem se je ustvarila poljska narodna vlada, ki je že izdala lastne bankovce in ki sedaj objavlja na poljski narod ta-le oklice:

Poljski državljani!

Razglašamo vam sledeči oklice narodne vlade:

V Varšavi se je ustanovila narodna vlada. Vsi Poljaki so dolžni, da se podvržejo tej uradni moči. Za poveljnika vojaških sil je bil imenovan državljani Pilsutski. Vsi državljani so dolžni, da ga brezpogojno ubogajo.

Narodna vlada.

Varšava, dne 3. avgusta 1914.

Narodna vlada!

Odbila je ura odločitve. Poljska je prenehala biti suženj, hoče sama odločevati o svoji usodi, sama si hoče zgraditi svojo bodočnost tako, da vrže na tehtnico dogodkov svojo lastno oboroženo moč. Kadri poljske samostojne armade morajo zasesti zemljo kraljestva Poljskega in so prevzeli nalogo, da za dobrobit poljskega naroda branijo s poljsko krvjo napojeno zemljo. Kadri prevzamejo to sveto zemljo v imenu višjega poveljstva narodne vlade. Celemu narodu hočemo streti njegove okove in ustvariti vsem ljudskim plastem pogoje za reden napredek. Z današnjim dnem se mora vse ljudstvo v enem taboru pod poveljstvom narodne vlade združiti. Izven tega združenega tabora bodo stali le izdajalci, s katerimi hočemo brezpogojno postopati.

Višji poveljnik poljske armade:
Jožef Pilsutsky.

Kje se bo vojska odločila.

Vojska se bo odločila na Francoskem in pa na Ruskem. Boji na morju bodo postranskega pomena. Vojska Francije in Angleške proti nam ne pomeni bogve kake važnosti. Naša država uvaža itak malo žita preko morja; angleškega premoga pa imamo za enkrat dosti. Meje z Anglijo in Francijo nimamo. — Francoske in angleške bojne ladije bodo v Adrijo jako težko prišle in če bodo, bodo tudi avstrijske stotile svojo dolžnost.

Z Angleži se prav za prav Avstrija ni nikdar še vojskovala, pač pa se je že večkrat s Francijo. Za časa cesarja Karola V. v španski vojski za prestolonasledstvo, za časa revolucije Napoleona I., in leta 1859, ko so Francozi skupno z Lahi Lombardijo vzeli.

Moratorij ali odložitev plačil.

Piše dr. B.

Izšel je potom cesarske naredbe novi moratorij dne 14. avgusta 1914, katerega glavne določbe so sledeče:

1. Moratorij, to je odložitev plačila, se tiče samo privatnopravnih denarnih terjatev; izvzete so tedaj vse obveze iz javnih naslovov, na primer: plačilo davkov, pristojbin, prispevkov za javne namene, doklade, dalje pa tudi obveze, katere ni treba v denarju poravnati, na primer izpolnitev pogodb, izročitev stvari itd.

2. Pred 1. avgustom 1914 nastale terjatve je treba plačati še le 1. oktobra 1914; ako pa takšne terjatve zapade v času med 1. avgustom 1914 in pa 30. septembrom 1914, potem se rok za plačilo podaljša za 61 dni od dneva dalje, ko poteče rok za plačilo. Ta določba velja tudi za menične dolgove in za denarne terjatve iz zavarovalnih pogodb, tedaj tudi za plačilo zavarovalnih premij.

3. Plačilo sledečih terjatev ni odloženo:

a) terjatev iz službene ali mezдне pogodbe, to je: plača poslom, privatnim uradnikom, obrtnikom, delavcem, zdravnikom, odvetnikom, notarjem, sploh vsem osebam, ki dajo na razpolago svoje delo proti plačilu;

b) najemnine in zakupnine;

c) obresti od terjatev, ki so vknjižene na posestvih, ki so v najem ali v zakup dana, če tudi samo deloma;

d) plačilo alimentacij, to je za oskrbo otrok, in starišev itd.;

e) plačilo zavarovalnih svot iz življenjskih polic do zneska 500 K, za slučaj zavarovanja za smrt v vojski celi zavarovalni znesek, pri zavarovanju drugih strok k večjem znesku 400 K. (Zavarovalnice morajo te zneske izplačati);

f) obresti in vrnitev glavnice državnih dolgov, ali od države garantiranih obvez (država jamči za sodne depozite).

4. Terjatve iz tekočega računa pri bankah na akcije se morajo izplačati vsak mesec le do višine 3% svote, ki je obstojala 1. avgusta t. l., najmanj pa 400 K, drugi kreditni zavodi (zadruga itd.) morajo izplačati mesečno najmanj 200 K, k večjem pa 2% terjatve iz tekočega računa. Rejtajznovke morajo izplačati 50 K na vsak tekoči račun; večje, kakor ravno navedene zneske iz tekočega računa se mora plačati, če upnik dokaže, da denar rabi za plačilo mezd, plač, najemnin, davkov in drugih javnih bremen. Dalje se mora vsak mesec plačati najmanj 5% terjatve iz tekočega računa, če upnik dokaže, da denar potrebuje za nadaljevanje svoje obrti. Od terjatev iz tekočega računa pa se mora plačati celo 50%, ako hranilnice ali kreditne zadruga dokažejo, da potrebujejo denar v svrhu vračila hranilnih vlog ali dolgov iz tekočega računa.

5. Od hranilnih vlog, ki so vložene pred 1. avgustom t. l., se mora izplačati tekom vsakega meseca pri bankah in hranilnicah najmanj po 200 K, pri drugih kreditnih zadrugah najmanj 100 K, pri rejtajznovkah pa najmanj 50 K; kar se je na račun vlog izplačalo po 1. avgustom, to se ima všteti v ravno navedene zneske.

6. Vlada je upravičena potom naredbe napraviti nadaljne izjeme od splošne odložitve plačil.

7. Ako se plačilo teh terjatev vsled te naredbe odloži, potem je treba v času odložitve plačati po stavne ali po pogodbi pristojne višje obresti.

8. Doba odložitve plačil se ne smeje v dobo zastaranja in v postavne roke, v katerih se ima kako tožbo dvigniti.

9. Tožbe, s katerimi se zahteva plačilo odloženih terjatev, se ne nadaljujejo do 1. oktobra 1914, razun če toženec zahteva nadaljevanje postopanja; ako se je že pred 1. avgustom vršil prvi narok ali sporna razprava, potem se pravda nadaljuje, toda v razsodbi se ima rok za plačilo določiti z dnevom, ko poteče moratorij. Po 14. avgustu t. l. vložene tožbe za plačilo terjatev, katerih plačilo je odloženo, se zavrnejo.

10. Eksekucija v izterjanje ali v zavarovanje terjatev, katerih plačilo je odloženo, se med moratorijem ne sme dovoliti; že dovoljene eksekucije se ne smejo izvršiti. Če tekoče eksekucijsko postopanje se ne sme nadaljevati, izvzemši prisilno upravo in prisilni zakup (sekvestracija). Z eksekucijo že izterjane zneske se mora razdeliti. Začasna odredba, to je: shramba premičnih stvari, tudi denarja, prepoved prodaje premičnih stvari, ali prepoved izterjanja terjatev se proti dolžnikom sme dovoliti, ako so podani postavni pogoji, to je, dokazana nevarnost za terjatev upnika. (Po tej cesarski naredbi je dovoljeno, da se izvršijo vsakojaki vpisi v zemljiški knjigi, intabulacije, predznambe in izbrisi na podlagi dovoljenja strank.)

Določbe te cesarske naredbe veljajo za vse denarne terjatve proti kateremu koli; za one osebe, ki so poklicane pod orožje, pa je izterjanje še bolj otežkočeno in sicer veljajo določbe cesarske naredbe od 29. julija 1914. Glede oseb, ki so pod orožjem, se ima vsako sodnijske postopanje v civilnih pravnih zadevah pretrgati; s posebno naredbo se bodo določilo, kdaj se sme sodnijsko postopanje zoper take osebe zopet začeti. Ako ima taka oseba kako tožbo vložiti v tem času, potem se dotični rok samoobsebi podaljša za čas, dokler je oseba pod orožjem. Te določbe veljajo tudi za tožbe in eksekucije, ki že teko.

Posebno se opozarja, da gori navedene določbe ne veljajo za kazenske zadeve in tudi ne za zapuščinske, kuratelne in varuške zadeve; katere tečejo naprej, kakor pred moratorijem.

Moratorij obsega še druge določbe, ki za veliko javnost niso tako važne.

Vojno stanje in sklepne obveznosti.

Med trgovci in obrtniki vlada mnenje, da vojno stanje že samoposebi razveljavi vse sklepne, do-

bavne in prevzemne obveznosti. Ali temu pa ni tako, ampak so vse sklepne obveznosti v veljavi kljub vojnemu stanju, ako se ni že naprej določilo v sklepu, da se vojna smatra za „višjo moč“ (vis major ali pa forza maggiore), katera razveljavi ali prekine sklep. Ako pa se to ni določilo v sklepu, pa je sklep veljaven brez ozira na vojno stanje. Borzne določbe nikjer ne govorijo, da vojno stanje razruši sklep, pač pa poznajo prometne ovire. Sklepne obveznosti se podaljšajo za toliko časa, dokler trajajo prometne ovire. Vsled vojne in mobilizacije so nastale prometne ovire in ni možno dobiti moka od zunaj. Obveznost dobave prodajalca se prekine za toliko časa, dokler se ne bo vršil promet za civilne pošiljatve.

Trgovci in obrtniki naj pregledajo sklepne pogoje in če v sklepu ni govora o prekinjenju ali uničenju sklepa po vojni, naj zahtevajo moko po sklepnih cenah. Seveda zamorejo zahtevati moko le tedaj, kadar železnice zopet prevažajo civilne pošiljatve.

Povdarjamo še enkrat, da borzne določbe nikjer ne govorijo o vojni kot uničevalcu in prekinjevalcu sklepnih obveznosti, ampak poznajo le prometne ovire. Vojna sama na sebi tedaj ne razruši sklepnih obveznosti.

O vojni kirurgiji.

Na kliniki profesorja Hochenegga na Dunaju je začel te dni profesor Alfred Exner predavati o vojni kirurgiji, torej o predmetu, ki je aktualnega pomena ne le za zdravnike po poklicu, ampak tudi za pomožno osebje, torej sanitetne čete, da bo z razumevanjem izvrševalo odredbe zdravnikov in da jim ne bo morda celo škodovalo. Še več: pri lahkah poškodbah si more celo ranjenec sam nadeti prvo obvezo. Moderna izkustva iz zadnjih balkanskih vojsk pričajo, da je ravno ta prva obveza največje važnosti za ves potek zdravljenja.

Le pozdravljati je torej s hvaležnostjo, da se razširja čim več pouka o tem predmetu med široko javnost. A ravno ta predavatelj je kakor malo drugi poklican v to ne le kot znanstvenik, ampak tudi še vsled dejstva, da se je udeležil kot zdravnik zadnje balkanske vojne, kjer so bila že v akciji moderna orožja in si je mogel nabrati veliko izkustev.

V nasprotju s starimi nazori smatramo danes vsako rano kot primerno inficirano. Ker se pri 80 odstotkih poškodb po kroglih malega kalibra more konstatirati tako perfektno ozdravljenje kakor v operacijski dvorani, je velike važnosti, da se zdravljenje ran posveča povečana pozornost. Pozitivno se more le malo podpirati telo, tem več pa negativno. Tu prihaja najprej v poštev absolutni mir, zlasti se pri težkih poškodbah, kar pa dela mnogokrat nepremagljive težave, dočim se pri lahkah poškodbah la mir doseže že s tem, da se roko stavi v zadrugo. A potem je še važno, da ima izločevanje iz rane (seket) vedno odprto pot. Proti temu se, žal, mnogo krat greši s tem, da se obveze puščajo predolgo, ne da bi jih razvezali. V dveh, treh dneh — posebno še, če je vroča temperatura — se taka obveza posuši in sekret ne more več odtekati.

Najhujša pa je sekundarna infekcija in tu more zdravnik mnogo storiti. Tu so na primer infekcije po zraku, prahu itd. Proti temu pomaga le prav hitro zavezanje. Če se te zgodi še le kasneje, potem je paziti na to, da se ne vrši v vozovih, ki so služili za prevažanje živine ali slame, ker sicer lahko nastopi okuženje tetanus (omrtvičnega krča). Seveda mora biti obvezni material desinficiran.

Tu bodi omenjeno neko mnogo razširjeno krivo mnenje. V vsaki rani so kali. Teh ni možno odpraviti iz nobene rane; k večjemu, da bi hoteli uničiti vse tkanine s takozvano kanterizacijo. Ali temu se raje odrekamo. Lysol, karbol, sublimat itd., tudi ne koristijo proti mikrobom. Zato ne bomo tlačili v kanale rane kar cele metre jodoformove vate, ampak jih pokrijemo s sterilno gazo ali vato, jo pritrdimo in jo bomo skušali držati pritrjeno, ali jo tudi obnavljali, da se ne bo sekret zastajal. Ravno v tej točki se je in se še mnogo greši. Tamponira (zamašuje) se rana z vato in se zašije celo črez. Huda pogreška! — V nekaj dneh že lahko nastopi mržlica vsled rane.

Nadaljna težka pogreška je sondiranje ran, da bi ugotovili, je li notri krogla ali kaka fraktura — tu se more z 80 odstotki verjetnosti napovedovati sekundarno infekcijo.

Vse to je sicer že povedano v službeni knjigi ministrstva iz leta 1909 pod naslovom: „Navod k vojni-kirurgičnemu delovanju na bojnem polju.“ (Anleitung zur kriegs-kirurgischen Tätigkeit auf dem Schlachtfelde. Hof- und Staatsdruckerei.) To je najmoderneje, kar imamo o tem predmetu. In povdarjati je, da so gori označene pogreške direktno prepovedane, tako da se more zdravnike celo vojaško-kazensko klicati na odgovor.

Cesar Franc Jožef I. na Dunaju. Odkar se je vrnil cesar iz Isla nazaj na Dunaj, je začel po svoji stari navadi živeti. Cesar zgodaj vstaja, se nekoliko izprehodi, nato se pa vsehle za pisalno mizo, koder dela do poznega večera. Cesar dela z občudovanja vredno svežostjo in se ne utruji; njegovo zdravje je izborna. Nasproti svoji okolici se je izrazil, kako ga veseli, ker so se tako izborna izvedle vse

vojaške priprave. Rekel je: „Zelo me veseli, ker se je mobilizacija izvedla v tako vzornem redu in ker so vpoklicanci tako navdušeno in točno hiteli pod orožje.“

Odlikovanja za junaške čine na južnem bojišču.

Sarajevo, 18. avgusta.

(Uradno.) Načelnik bosanske deželne vlade, — armadni poveljnik feldcajmajster Potiorek — je na podlagi cesarjevega dovoljenja podelil odlikovana sledečim bojevnikom:

Srebrno kolajno za hrabrost I. vrste: poveljniku orožniške postaje v Gjurgjevacu Andreju Janka, kateremu se je vsled njegove hladnokrvnosti posrečilo, odbiti napad neke srbske čete, ki je štela 50 moških, na kosarno finančne straže v Klotjevacu in je poleg tega še na srbski strani za plenil več priprav za prebroditev reke ter je isto stvari spravil na avstrijsko stran.

Srebrno kolajno za hrabrost II. vrste: članom bosanske varnostne straže v Gjurgjevacu v okraju Srebrenica: Mehmed Aliću, Risvo Ovtiču, Rasid Hahloviću in Ragib Ovtiču, ker so, ne boječ se težavnih razmer, prekoračili Drino in so na srbski strani uničili na več krajih Srbom telefonsko zvezo.

Srebrno kolajno za hrabrost I. razreda: članu finančne straže v Klotjevacu: Francu Hrozurek, kateri je kljub povodnji odvzel Srbom na srbski strani več priprav za prebroditev reke. Hrozurek je poleg tega še s svojim predrznim nastopom odbijal napad neke srbske tolpe, ki je štela 50 moških, s svojimi bornimi silami tako dolgo, dokler ni prišla pomoč.

Zlato kolajno za hrabrost: orožniškemu stražmojstru Vlacavu Maršalek v Trebinju, ki je s 15 orožniki in 25 možmi obmejne straže naskočil višino Kučma ter pozneje tudi vas Leskovac in je končno se z uspehom boril s to malo četo zoper 200 do 300 Črnogorcev pri Debelem Brijegu.

Srebrno kolajno za hrabrost II. vrste: orožniškim stražmojstrom Jožetu Doležalu, Jožetu Laskarinu, četovodjem Francu Kubi in Mane Narančiču ter orožniku Jožetu Kobeju, kateri so se pri gorej omenjenih bojih in napadih posebno odlikovali in kateri so pripomogli, da je stražmojster Maršalek dosegel proti sovražniku, čeravno v veliki manjšini, tako lepe in častne uspehe.

Veteranci, meščanske garde in strelci.

Dunaj, dne 17. avgusta. Vsled mobilizacije bo do sedaj tudi vojaške veterane, meščanske in strelske zbornice in na Tirolskem in Predarelskem c. kr. strelce kot za črno vojno obvezane korporacije pritegnili za del varstvene službe. Za člane teh zborov ta uporaba nikakor ni prostovoljno službovanje, marveč dolžnost na podlagi črnovojniškega, oziroma domobranskega zakona, to se pravi, člani teh zborov so k temu službovanju zakonito obvezani, službovanje pa se razteza vsakokrat redoma le na 24 ur, kateremu sledi potem navadno dvodnevna pavza, tako da morejo ti, če tudi v manjšem obsegu, delovati v civilnem poklicu. Pod takimi okolnostmi se pozivljajo vsi oni, ki imajo take člane za črno vojno obvezanih korporacij v službi, da naj z ozirom na važnost te skrbi za lastno varnost in za varnost splošnosti, tem članom ne delajo nobenih težkoč in zlasti naj jih iz teh vzrokov ne odpuste iz službe, marveč naj stavi-jo v patrijotični poštvenost do takih uslužbencev le take zahteve, ki so pri označenem stanju splošno mogoče.

Novi vpoklic pod orožje.

Do dne 24. avgusta so na novo poklicani pod orožje in sicer:

1. Vsi rezervniki, nadomestni rezervniki in črnovojniki, kateri so dobili dopust, da opravijo domača dela na polju za časa žetve in setve. Vsi ti se morajo zglašiti dne 24. avgusta, ob 11. uri predpoldne in sicer na okrajnem glavarstvu (ekspozituri) njihovega sedanjega bivališča.

2. Rezervniki in nadomestni rezervniki domobranstva, ki so sicer že bili vpoklicani, toda kot čezštevili zopet odpušteni.

3. Novinci in nadomestni rezervniki.

4. Vsi črnovojniški zavezanci do 42. leta, ki so avstrijski podaniki, ki so služili v armadi ali v vojni mornarici in ki še do sedaj niso bili vpoklicani.

Vsak črnovojniški zavezanec naj naj seboj prinese jedilno skledico iz kositra, žlico, nož in vilice, dobro obuvalo (čevlje), toplo obleko in če mogoče, tudi eno odejo.

Za orožje nesposobne in tiste črnovojniške zavezance, ki niso služili pri vojaki, ta poklic ne zadene. Ti bodo le v slučaju potrebe posebič vpoklicani.

Raznoterosti.

Za naš list. Ponedeljkovo „Stražo“ so do sedaj dobivali zastoj tudi vsi „Gospodarjevi“ naročniki, a

odslej do novega leta pa jo bodo dobivali samo isti „Gospodarjevi“ naročniki, ki bodo vposlali po poštni nakaznici na upravništvo „Gospodarjevo“ 60 vinarjev za poštnino. Prosimo torej, da to nemudoma storijo. Ob enem vabimo tudi vse štajerske in koroške Slovence, da se naročijo na „Stražo“, ki izhaja itak dvakrat na teden. Naročnina za mesec stane 1 K. Razširjajte naš list.

Iz poštne službe. Poštna oficijala Anton Kaufmann v Ptuj in Stefan Fritz v Mariboru sta premeščena na lastno prošnjo v Gradec.

Jezuitski general umrl. Isto noč, kakor sv. Oče, dne 20. avgusta, je umrl v Rimu tudi jezuitski general o. Franc Ksaver Wernz. Rojen leta 1842 je postal jezuitski general dne 8. septembra 1906. Rodom je Nemec ter znan kot znanstveni pisatelj iz „Stimmen aus Maria Laach“ in „Innsbrucker Zeitschrift für kath. Theologie.“

Orli-prostovoljci. Kakor izvemo, se je nekaj mariborskih Orlov prostovoljno prijavilo za aktivno vojaško službo.

P. n. župnijskim uradom. Vsled vojske po tiskarnah zdaj dela primanjkuje. Pozneje, ko bode sklenjen mir, pa bodo tiskarne z delom zopet preobložene. P. n. župne urade uljudno prosimo, da takoj zdaj pogledajo, ali še imajo spovedne liste, kuverte in druge potrebne tiskovine. Ako ne, potem naj takoj zdaj naročijo te reči. Zdaj ima tiskarna časa dovolj, ob novem letu pa se bodejo te tiskovine tako težko dobiti kakor lani. Prosimo torej, naj se naš nasvet blagohotno upošteva! Tiskarna sv. Cirila.

V kn.-šk. dijaško semenišče v Mariboru so bili na novo sprejeti: petošolca Ignac Zernec iz Negove in Franc Šega od Sv. Venčesla; četrtošolec Jakob Zidanšek iz Spitaliča; tretješolci Franc Časl od Sv. Frančiška, Ferdinand Drogenik od Sv. Petra pod Sv. Gor., Blaž Sajko od Sv. Jurija ob juž. žel. in Franc Skale iz Žižic; drugošolci Franc Avenak iz Rajhenburga, Friderik Belina iz Pilštajna, Janez Budja od Sv. Križa pri Ljutomeru, Alojz Dijak iz Ljutomeru, Stanislav Cajnar od Sv. Tomaža pri Veliki Nedelji, Karol Lamut iz Konjic, Alojz Pajtlar od Sv. Lovrenca pri Mariboru, Jožef Preac od Sv. Marije pri Ptuj, Ignac Tirš od Sv. Ane na Kremlbergu in Mihael Valentin iz Kamnice.

Izkaz mrtvih in ranjenih. Kdor hoče imeti seznam mrtvih in ranjenih na bojišču, naj pošlje po poštni nakaznici 2 K na naslov „Tiskarna sv. Cirila“, p. Maribor, in naj na izkaznico natančno zapiše svoje ime, bivališče in pošto ter zraven še pristavi: Ta znesek je za izkaz mrtvih in ranjenih. Kajti če se vse to ne zapiše natanko, ne moremo izkazov poslati. Mariborčani si lahko v tiskarni ustmeno naročijo izkaz. Kadar bo izšel prvi izkaz, naznanimo v listih.

Naša krščanska delavska organizacija. Predsedstvo J. S. Z. v Ljubljani je v posebnih seji sklenilo, da se za časa vojske ne bodo izplačevale nobene brezposelne in izredne podpore. Člani dobijo v tej dobi samo bolniško podporo in posmrtnino. Člani skupin J. S. Z., ki niso vpoklicani pod orožje, pa prosimo, da vstrajajo tudi med vojsko in kolikor mogoče vplačujejo svoje doneske. Ko bo končana sedanja vojska, se bo podporni red uravnaval zopet po starem pravilniku.

Neresnično poročilo. Tukajšnja „Marburger Zeitung“ z dne 17. t. m. je prinesla pod naslovom: „Verhaftungen von Serbophilen“ poročilo, da so v Vuhredu prignali na vlak dva aretirana duhovnika. Mi smo se natanko informirali ter izvedeli, da na vuhredski kolodvor niso nobenega duhovnika aretirane- ga pripeljali, da je torej vest neresnična. Zaman bi seveda pričakovali, da bi „Marburgerca“ bila tako poštna in preklicala.

Plačevanje davkov za časa vojske. Davkoplačevalci, ki so vpoklicani pod orožje, o katerih se po posebnih poizvedbah dokaže, da se nahajajo v sili, niso podvrženi davčni ekssekuciji. Tako je odredilo avstrijsko finančno ministrstvo. Na drugi strani pa je pozvalo ministrstvo deželne finančne oblasti, naj pozovejo davkoplačevalce, da isti vršijo svojo domoljubno dolžnost posebno s tem, da daj točno plačujejo davke, pristojbine in druge javne dajatve. V sedanjih težkih dneh rabi država velika denarna sredstva ne samo za vojsko, ampak tudi za ohranitev in podporo narodnega gospodarstva. Sveta dolžnost vsakega državljanja je torej, da prostovoljno brez opominov ali ekskuzivnega postopanja plača zapadle davčne obroke in tudi vse one davščine, za katere mu je mogoče dovoljen daljši plačilni rok. Plačevanje davkov koristi sedaj ne samo državi, ampak tudi splošnosti, in ravno denarne dajatve so naši domovini poleg drugih bremen enako važne. Radi tega plačevanje davkov tudi ni zapopadeno v moratoriju, ker je isti namenjen samo za odlog zasebnih, nikakor pa ne javnih, to je davčnih plačil. Kakor stoji občinstvo sedaj v mnogih drugih ozirih zvesto na strani domovine, je pričakovati, da bo z isto poštvenostjo tudi pospeševalo redno plačevanje davkov za časa sedanje vojske.

Da se omeji razširjenje kužnih bolezni, je izdalo namestništvo sledeči razglas: Občine se pozivajo, da v svrhu pravočasne omejitve kužnih bolezni prostore, ki so določeni za okužene bolnike, primerno pripravijo. Če pa v kateri občini primanjkuje takih prostorov, naj se isti nemudoma napravijo. Javne bolnišnice radi nastalih razmer ne bodo več v stanju, sprejemati bolnike, ki so oboleli na kakšni

kužni bolezni. Poleg tega pa je odslej spravljanje takih bolnikov iz oddaljenih občin popolnoma prepovedano. Občine, zavodi in posamezniki, ki imajo parne aparate za razkuževanje, morajo takoj te naprave natanko pregledati, če so za rabo. Ako so aparati pokvarjeni, morajo jih takoj popraviti. Občine morajo tudi skrbeti, da je dovolj razkuževalnih sredstev pri rokah in da so osebe, ki so določene za izvrševanje razkuževalnih opravil, o tem dobro poučene. Osobito pa so občine strogo obvezane, vsak slučaj kužne bolezni takoj in brez premisleka naznaniti oblasti. Okrožni zdravniki so dolžni, nadzorovati občine, ali so iste vse te predpise natančno izvršile ali ne. — Župani, bodite torej pozorni! V vsakem času navadno rade izbruhnejo raznovrstne kužne bolezni. Snaga in red je prvo in najboljšo sredstvo zoper take nevarnosti!

Somišljenikom. Prosta razprodaja listov je dovoljena pod gotovimi pogoji v korist Rdečemu križu. Somišljeniki, ne zamudimo tega izvanredno važnega dovoljenja! Upeljimo povsod razprodajo, ki se bo posebno ob nedeljah dobro obnesla. Pripomnimo posebno za trge, da izide v naši tiskarni vsak dan posebna izdaja ali „Straže“ ali „Slov. Gospodarja“!

Slovenski delavci za „Rudeči križ.“ Delavci Prymove tovarne na Polzeli v Savinjski dolini, večinoma sami Slovenci, so sklenili, da daruje vsak od svojega tedenskega zaslužka eno krono za avstrijski „Rudeči križ.“ Preteklo soboto so zložili ti vrli delavci 53 K za „Rudeči križ.“ — Če si delavec lahko odtrga od svoje borne plače 1 K, bo pač tem lažje premožnejšim slojem, prispevati za človekoljubne namene avstrijskega „Rudečega križa.“

400 hiš zgorelo. V vzhodni Galiciji v mestu Nodvorna je nastal dne 15. avgusta velik požar, ki je uničil v par urah 400 hiš. Šest oseb je našlo smrt v plamenih. Požar je uničil mestno hišo, poštno poslopje, staro rusko cerkev in župnišče. Ves židovski del mesta je popolnoma uničen. Škoda znaša nad milijon kron. Požar je nastal v neki pekarni.

Milijon kokošjih jajec so zaplenili Nemci — Francozom v mestu Ingolstadt. Jajca so bila namenjena za Francijo in so bila naložena v več vagonih. Nemške oblasti so izročile zaplenjena jajca provizornemu uradu v Ingolstadtu.

Kmečka pravila. Kar avgust ne skuha, tudi september ne speče. — Proso zasliši mlatiče, pa skoči v latiče. — Kakoršen je svet Jernej, takšna bo vsa jesen. — Pšenica se seje med mašama. — Med mašama beri in suši zdravilna zelišča. — Kdor po mali maši kosi, ta otavo za pečo suši.

Neurje je zadnje dni v mnogih krajih Spodnj. Štajerja uničilo itak borne letošnje poljske pridelke. Ljudstvo je že sedaj v veliki bedi. Naj župani po o-nih občinah, kjer je toča uničila poljske pridelke, v-nograde in sadje, takoj poskrbijo, da se bo škoda c-nila in da se tako izvrši vsaj odpis davkov.

Avtomobil padel v Dravo. V ponedeljek, dne 17. avgusta, okrog 11. ure po noči, je blizu Brezna v Dravski dolini padel nek avtomobil, ki je privozil iz Grada, v Dravo. Nesreča se je zgodila med kilom. 35 in 36 (katastralna občina Kozji vrh). V avtomobilu se je nahajalo več oseb, med njimi tudi nekaj dam. Avtomobil je padel čez 15 metrov visok dravski breg v reko in je ostal tam ležati. K sreči se potnikom, ki so bili v avtomobilu, ni zgodilo nič žalega. Ker je voda slučajno na istem mestu zelo plitva, so se vsi lahko takoj rešili. Le ena dama je vsled nenadnega padca malo omedlela. Še isto noč so šli vsi, ki so na res čuden način utekli smrti, v Marenberg peš, da dobijo pomoč. V torek, dne 18. t. m., so se delavci cel dan trudili, da bi z vrvmi potegnili avtomobil iz narasle Drave, a do večera se jim še to ni posrečilo. Še le v sredo proti večeru so potegnili ponesrečeni voz iz reke.

Vozni red na južni železnici. Občinstvu so na razpolago ti-le vlaki, in sicer iz Maribora proti Trstu: Ob 6. uri 5 minut zjutraj in ob 5. uri 41 minut popoldne. — Iz Maribora proti Gradcu: Ob 6. uri 4 minute zjutraj, ob 11. uri 23 minut predpoldne in ob 1. uri 28 minut ponoči.

Maribor. Iz sodne dvorane. Pred tukajšnjim okrožnim sodiščem so bili obsojeni dne 14. avgusta: 44letni tovarniški delavec Alojzij Stauber iz St. Lovrenca na Dravskem polju radi razžaljenja umornega prestolonaslednika Franca Ferdinanda na eno leto ječe; 21letni delavec Ciril Sternaša iz Fača radi vsklika „Živijo Srbija!“ na štiri mesece ječe; 20letni mizarski pomočnik Anton Rezsorja iz Radgone tudi radi enakega vsklika na tri mesece ječe.

Maribor. V sredo, dne 19. avgusta zjutraj je umrl g. Jos. Melzer, bivši lastnik trgovine s steklenino v Cirilovi tiskarni, star 70 let. Rajni je bil zaveden katoličan. N. v m. p.!

Fram. Toča je dne 17. avgusta uničila v naši okolici skoro vse, še na polju nahajajoče se poljske pridelke. Koruza je vsa obklesčena, fižol uničen, a proso in ajda zbita v tla, sadno drevje je obklesčeno, vinogradi so po nekod suhi, kot meseca aprila. Škoda je ogromna. Ubogo ljudstvo!

Naročnikom turških in drugih vrednostnih srečk! Na različna vprašanja odgovarjam, da se zrebanja in izplačila dobitkov, kateri so za vse slučaje trdno zavarovani, vrše nemoteno dalje, in da tedaj naročniki zaradi vojske v tem oziru niso in ne morejo biti prikrajšani. — Valentin Urbančič v Ljubljani.